

Eduskunta
Liikennejaosto
Helsinki

Viite: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Linja-autoliiton lausunto valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Pyydettyinä lausuntona Linja-autoliitto lausuu seuraavaa.

Linja-autoliikenteen osalta valtion talousarviossa keskeisin määrärahakohde on julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot, joiden määrärahataso on vuoden 2021 talousarvioesityksessä vastaava kuin vuonna 2020. Epidemiatilanteesta johtuvat lisämäärärahat kohdennettaneen toimialalle vuoden 2020 lisätalousarvioissa, viimeisimpänä seitsemännen lisätalousarvioesityksestä linjatulla tavalla (valtioneuvosto 23.10.2020).

Joukkoliikenteen määrärahoilla tuetaan ilmastopolitiikan toteuttamista. Linja-autoliikenteen osalta on hyvä todeta, että sen käyttövoimamuutos tukee vahvasti hiilidioksidipäästöjen puolittamista, kohden hiilineutraalin ja fossiilittoman liikenteen tavoitetta. Määrärahaan sisältyy hallitusohjelman mukainen ilmastoperusteinen tasokorotus.

Joukkoliikenne ja erityisesti linja-autoliikenne on nopeimmin ja voimakkaimmin epidemiatilanteesta kärsineistä toimialoista. Lisätalousarvioissa kohdennetuilla lisämäärärahoilla voidaan turvata joukkoliikennejärjestelmän ylläpitoa ja säilymistä. Määrärahan käyttö tukee kaupunkien, kaupunkiseutujen ja ELY-keskusten joukkoliikenteen jatkuvuutta, vaikka lipputulomenetykset ovat määrärahoja olennaisesti suuremmat.

Markkinaehtoisessa liikenteessä, erityisesti pidempimatkaisessa joukkoliikenteessä, menetykset ovat laaja-alaisia ja vaikuttavat rajusti palvelutarjonnan supistusten kautta joukkoliikenteen saataavuuteen ja toimintaedellytyksiin. Nyt puheena olevia määrärahoja tarvitaan siten myös lakkautettujen tai lakkautettavien vuorojen hankintoihin. Yleisen kustannustuen vaikutukset ovat rajalliset painottuen yritysten selviytymiseen tässä vaikeassa tilanteessa.

Joukkoliikenteessä palveluostoja tekevät hankintayksiköt ovat vastanneet liikenteenharjoittajien taloudellisiin ongelmiin vaihtelevalla tavalla. Isoissa kaupungeissa ja erityisesti HSL-alueella on joukkoliikenteen tarjontaa pidetty yllä kysynnän romahtamisesta huolimatta. Sellaisissa hankintasopimuksissa (käyttöoikeussopimukset), joissa lipputuloriskiä on jaettu liikenteenharjoittajien kanssa, vastaantulo ja riskinjako on monin paikoin koettu epäoikeudenmukaiseksi.

Toisekseen ELY-keskuksissa on ollut viiveitä määrärahojen käytön ja edellä kuvattujen lipputulomenetysten korvaamisessa. Ilmastoperusteisen määrärahan jakaminen on niin ikään viivästynyt jo vuoden 2020 määrärahan osalta ainakin budjettivuoden lopulle. Määrärahoista huolimatta niiden käytössä on siis ollut viivettä.

Linja-autoliitto esittää, että eduskunnan talousarviokäsittelyssä kirjattaisiin lausuma, jossa kiinnitetäisiin huomiota määrärahojen tehokkaaseen ja nopeaan käyttöön joukkoliikenteen turvaamiseksi. Toisekseen määrärahojen käytön osalta on edelleen akuutti tarve jo toteutuneiden lipputulomenetysten korvaamiseen, kuten mietinnössä VaVM 13/2020 vp on todettu. Mietinnön antamisen jälkeen sitä koskevat toimenpiteet ja tulokset ovat edenneet valtion joukkoliikenneviranomaisten toiminnassa verkkaisesti.

Mika Mäkilä
toimitusjohtaja